

Språka med appar

Digitala resurser kan vara ett sätt att möjliggöra flerspråkiga aktiviteter i förskolans vardagsmiljö. **Sagoappar** i modersmålsundervisningen kan hjälpa barnen att utveckla språket.

TEXT: PETRA PETERSEN

Att få kommunicera med alla sina språk kan ses som ett sätt för alla barn att vara delaktiga i förskolans vardagsmiljö. Det är viktigt att se till att alla språk som är representerade i förskolan faktiskt hörs, inte bara som en enskild, sporadisk aktivitet utan som något som genomsyrar vardagen. Men hur gör man det om man inte talar de språk som barnen har erfarenhet av? Jo, man använder sig av digitala resurser, förstås! I ett forskningsprojekt har jag undersökt hur digitala resurser kan användas för att skapa flerspråkiga aktiviteter i förskolans vardagsmiljö.

FOTO: GETTY IMAGES

Genom lärplattor kan pedagogerna höja språkens status i barngruppen.

Inläsningstjänst har nyligen publicerat appen *Polyglutt* med barnböcker upplästa på svenska och tio andra språk. I mitt forskningsprojekt har man också försökt att göra föräldrar mer delaktiga, genom att använda sig av deras flerspråkighetskompetens, med hjälp av appar där det går att tala in en saga på flera språk.

Det är också viktigt att lyfta in pedagogernas flerspråkighetskompetens. Kanske finns en pedagog på en annan avdelning eller i en annan förskola i området som kan spela in en berättelse

i appar, till exempel *Explain Everything* eller *Sago Mini*.

Pedagogerna som deltog i mitt senaste forskningsprojekt berättade att det finns tendenser att vissa språk lätt får högre status än andra. Det är i linje med annan forskning om flerspråkighet i förskolan, där bland andra Anne Kultti (2012) lyfter att det är det svenska tal-språket som är normen i svensk förskola.

Genom att de digitala resurserna, kanske särskilt lärplattor, har hög status bland barnen kan man som pedagog använda sig av detta för att höja språkens status i barngruppen. Internationell forskning visar också att digitala resurser kan användas för att öka statusen kring ett minoritetsspråk (se till exempel Jones, Cuncliffe & Honeycutt, 2013). Ett annat preliminärt resultat från min senaste studie var att pedagoger vittnade om att trots att de allra flesta föräldrar var positiva fanns det också de som inte ansåg att barnen skulle möta andra språk än svenska i förskolan. Detta gällde både föräldrar till flerspråkiga barn och dem med barn som enbart talade svenska. I ett sådant läge blir det extra viktigt att stå med läroplan, skollag och mänskliga rättigheter i ryggen. Det handlar inte

bara om rätten att tala sina språk utan framförallt om rätten till delaktighet och demokratiskt inflytande och att inte bli osynliggjord.

Internationellt sett har bland andra Ofelia Garcia (2009) forskat om *translanguaging*, eller transspråkande, och menar att det borde vara en självklarhet att alla barnens språk ska höras i förskola och skola.

Vidare kan man i ett sådant synsätt se uppdelningen av språk som något konstruerat – varför ser vi överhuvudtaget på språk som så olika? Man skulle kunna se alla människor som mer eller mindre flerspråkiga. Med detta synsätt blir barnen inte företrädare för ett språk eller ett land. Det handlar istället om att se alla barns kompetenser och erfarenheter och lyfta fram dem i vardagen i förskolan, utan stereotyper och exotifiering.

När det gäller riktad modersmålsundervisning visar en studie att många modersmåls lärare gärna använder sig av digitala resurser men att de skulle önska att det fanns officiella riktlinjer att stödja sig på (Kjällander, Moinian och Dorls, 2016). Jag tror också att det behövs fler flerspråkiga, lättillgängliga digitala material från betrodda källor som Skolverket.

När det gäller andra digitala aktiviteter, som programmering, kodning och datalogiskt tänkande, blir dessa mer och mer vanliga och aktuella i förskolan. Vissa forskare menar att barn använder sina egna identiteter när de programmerar robotar i förskolan (se till exempel Bers et al., 2012). Det finns också resultat som pekar på att ett mer jämställt införande av programmeringsinslag kan gynna mindre privilegierade grupper i utbildningssammanhang (se till exempel Eglash, Gilbert & Foster, 2013).

Dessa är nya spännande områden som skulle behöva beforskas mer för att

Tips på appar

- Frukstund på flera språk. Ta reda på vad frukterna heter på barnens olika språk med hjälp av bildlexikonappar, till exempel *Pekbok* eller *liknande*.
- Låt föräldrar eller pedagoger läsa in och rita en saga eller en faktatext som passar in i ett pågående projekt, med hjälp av till exempel *Explain Everything*.
- Fredagsdisco med musik med olika språk och från olika delar av världen. Använd till exempel *Youtube* eller *Spotify*.
- Gör sagostunden flerspråkig med till exempel *Polyglutt*. polyglutt.se.

undersöka hur barn använder sitt språk när de programmerar. I framtiden finns alla möjligheter att utveckla ännu fler sätt att använda digital teknik för att föra in fler språk i förskolan och för att verkligen nyttja potentialen i våra olika digitala resurser. ▶

Referenser och lästips

Bers, M.U., et al. (2012). *Programming Robots in Kindergarten to Express Identity: An Ethnographic Analysis*. I: Barker, B.S., Nugent, G., Grandgenett, N., et al., *Robots in K-12 Education: A New Technology for Learning* p. 168–184.

Eglash, R., Gilbert, J. E., & Foster, E. (2013). *Boarding Participation. Toward culturally responsive computing education*. *Communications of the ACM*, 56(7), 33. <http://doi.org/10.1145/2483852.2483864>

García, O. (2009). *Education, multilingualism and translanguaging in the 21st century*. In *Multilingual Education for Social Justice: Globalising the local*, ed. Ajit Mohanty, Minati Panda, Robert Phillipson, Tove Skutnabb-Kangas. New Delhi: Orient Blackswan (former Orient Longman), pp. 128–145.

Jones, R., Cuncliffe, D., & Honeycutt, Z. (2013). *Twitter and the Welsh language*. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 34(7), 653–671.

Kjällander, S., Moinian, F., & Dorls, P. (2016). *Mother tongue language teaching with digital tables in early childhood education: A question of social inclusion and equity*. *He Kupu*, 4 (3), 19–29.

Kultti, A. (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan – Villkor för deltagande och lärande*. Göteborgs universitet.

Novosel, Y. *Forthcoming*. *Transspråkande som resurs och hinder i den svenska mångkulturella förskolan*. Nordisk Barnehage Forskning.

Petersen, P. (2015). *Appar och agency: barns interaktion med pekplattor i förskolan*. Lic.-avh. (sammanfattning) Uppsala: Uppsala universitet.

PETRA PETERSEN. Doktorand i pedagogik vid institutionen för pedagogik och didaktik och adjunkt i förskoledidaktik vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet. Forskar om förskolebarns användning av digitala resurser, bland annat för att skapa flerspråkiga aktiviteter.